

นวัตกรรม “กระเป๋ากีบความเย็นสื่อรัก”

ที่มาและความสำคัญ

“นมแม่” ถือว่าเป็นอาหารที่ดีที่สุดมีสารอาหารกว่า 200 ชนิดที่มีคุณค่ามีสารอาหาร และคุณประโยชน์ที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยของลูกเพราะการที่เด็กได้กินนมแม่นอกจากจะได้คุณค่าทางโภชนาการแล้ว นมแม่มยังเปรียบเสมือนวัคซีนหยดแรกที่เสริมสร้างภูมิคุ้มกันจากธรรมชาติที่ส่งต่อจากแม่สู่ลูก ซึ่งไม่สามารถหาซื้อได้จากที่ไหน รวมถึงวิตามินและยังมีเซลล์สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ รวมถึงแบคทีเรียที่ดี ต่อระบบทางเดินอาหารของลูก อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างมีคุณภาพ เกิดการเรียนรู้ผ่านการโอบกอด สัมผัส ทำให้เกิดความรักความผูกพัน ทำให้เด็กมีอารมณ์ที่มั่นคง เกิดความไว้วางใจเพราะการเรียนรู้ของเด็กจะส่งผลให้เด็กเป็นคนที่มีความฉลาดทั้งทางด้านอารมณ์ และสติปัญญา กระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนและปกป้องให้เด็กทุกคนได้กินนมแม่อย่างเต็มที่ตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก (WHO)¹ ว่า “เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 เดือนควรได้กินนมแม่อย่างเดียว และกินนมแม่ควบคู่อาหารตามวัยจนถึงอายุ 2 ปี หรือนานกว่านั้น”¹ จึงตั้งเป้าหมายในปี 2568 ไว้ว่า “ร้อยละของเด็กแรกเกิด - ต่ำกว่า 6 เดือนกินนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อยร้อยละ 50”

ปัจจุบัน อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนทั่วโลกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 44² จากผลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2565 (MICS7)³ พบว่าอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อย่างเดียวนาน 6 เดือนมีเพียงร้อยละ 28.6 ซึ่งต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยทั่วโลก และจากข้อมูลเปรียบเทียบในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้พบว่าประเทศไทยมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนต่ำกว่าหลายประเทศอีกด้วย

ดังนั้นนมแม่เป็นอาหารที่ดีที่สุดสำหรับทารก ในน้ำนมแม่มีสารอาหารที่ครบถ้วนและมีสัดส่วนที่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตของร่างกายและสมองของทารก นมแม่ย่อยง่าย สะอาด ปราศจากเชื้อโรค มีอุณหภูมิที่พอเหมาะ ทารกที่ได้รับนมแม่จะมีภูมิต้านทานต่อโรคต่างๆได้ดี เช่น โรคท้องร่วง โรคระบบทางเดินหายใจ เป็นต้น นอกจากนี้ แล้วจากการ ทบทวนวรรณกรรมยังพบอีกว่า การให้นมแม่แก่ทารกที่ป่วย ไม่ว่าจะ เป็นการเจ็บป่วยที่เบื้องต้นหรือรุนแรงจะสามารถ ลดความรุนแรงของโรค และลดอัตราการเสียชีวิตของทารก ลงได้ จากข้อมูลสถิติของงานการพยาบาลหอทารกแรกเกิดป่วยย้อนหลัง 4 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2568 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2569 พบว่ามีทารกแรกเกิดหลังคลอดทั้งหมด 244 ราย ที่มีการแยกจากมารดา ภายหลังคลอด เนื่องจากทารกมีปัญหาหรือภาวะแทรกซ้อนในระยะแรกคลอดทำให้ต้อง ได้รับการดูแล อย่างใกล้ชิดในหอทารกแรกเกิดป่วย จากประโยชน์ของนมแม่ ดังกล่าวทางหอทารกแรกเกิดป่วย จึงมีแนวทาง ในการส่งเสริมให้ทารกได้รับนมแม่โดยการปั๊มเก็บและส่งน้ำนม ให้แก่ทารกที่มีการแยกจากกับมารดาในระยะ หลังคลอด ซึ่งในปัจจุบันทางหอทารกแรกเกิดป่วย แนะนำให้มารดาปั๊มเก็บน้ำนมใส่ syringe ในมารดาที่น้ำนม ยังมาน้อย และปั๊มใส่ถุงเก็บน้ำนมในมารดาที่น้ำนมมาก ถือแล้วนำน้ำนมมาส่งที่หอทารกแรกเกิดป่วย โดยไม่ได้ใส่ภาชนะที่เก็บความเย็น อาจส่งผลให้คุณภาพของน้ำนมแม่ลดลงจากการควบคุมอุณหภูมิไม่มี ประสิทธิภาพ ดังนั้นทางหอทารกแรกเกิดป่วยจึงเห็นว่าควรมีการพัฒนากระเป๋าส่งนมแม่ที่มีความ เฉพาะเจาะจงกับมารดาเฉพาะราย สามารถควบคุมความเย็นได้ดีในขณะที่มารดาส่งนมแก่ทารก เพื่อให้ทารกป่วยได้รับนมแม่ที่มีคุณภาพและได้รับประโยชน์จากนมแม่สูงสุด และเพื่อความสะดวกในการส่ง น้ำนมแม่ให้แก่ทารก

คุณสมบัติและประโยชน์ของนวัตกรรม

1. วัสดุฉนวนคุณภาพสูง กระเป๋าเก็บความเย็นสามารถรักษาอุณหภูมิภายในได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โฟม หรือแผ่นพอยล์ วัสดุเหล่านี้จะช่วยลดการสูญเสียอุณหภูมิและป้องกันความร้อนจากภายนอกเข้าสู่กระเป๋าได้
2. กระเป๋าเก็บความเย็นได้นาน สามารถรักษาอุณหภูมิได้อย่างน้อย 4-6 ชั่วโมง หรือ มากกว่านั้น ขึ้นอยู่กับการใช้งาน และสภาพแวดล้อมที่พกพาไป
3. ดีไซน์ที่สะดวกต่อการพกพา กระเป๋าที่ดีควรมีหูหิ้วหรือสายสะพายที่แข็งแรง และมีน้ำหนักเบาเพื่อไม่ให้เป็นการระคายเคืองในการพกพา
4. ความทนทาน และง่ายต่อการดูแลรักษา กระเป๋าควรผลิตจากวัสดุที่ทนต่อการขีดข่วนและใช้งานหนักได้ เช่น ผ้าโพลีเอสเตอร์ที่เคลือบกันน้ำ หรือพลาสติกที่แข็งแรง และสามารถทำความสะอาดได้ง่ายเพื่อการใช้งานที่สะดวกและยาวนาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทารกได้รับนมแม่ที่มีคุณภาพและได้รับประโยชน์จากนมแม่
2. เพื่อความสะดวกในการส่งนมแม่แก่ทารกที่ป่วย หรือทารกที่ต้องแยกกับมารดาหลังคลอด

กลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับประโยชน์

1. มารดาหลังคลอดบุตรที่บุตรพักรักษาตัวในหอทารกแรกเกิดป่วย

ระยะเวลาดำเนินการ

เดือน มกราคม – เดือน กรกฎาคม 2569

วิธีดำเนินงาน/ขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรม

1. ประชุมและวางแผนในการจัดทำกระเป๋าเก็บความเย็นสื่อรักร่วมกับสมาชิกทีม
2. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำกระเป๋าเก็บความเย็นสื่อรักและจัดทำ กระเป๋าตามแบบที่วางไว้
3. นำกระเป๋าเก็บความเย็นสื่อรักมาทดลองใช้จริง
4. เก็บรวบรวมข้อมูล ติดตามประเมินผลการใช้กระเป๋าเก็บความเย็นสื่อรัก และติดตามปัญหาที่เกิดขึ้นนำมาปรับปรุง แก้ไข

วัสดุและอุปกรณ์

วัสดุและอุปกรณ์ มีดังนี้

1. กระเป๋าเก็บความเย็น
2. กล่องพลาสติก
3. เจลเย็น (Ice Pack)
4. สติกเกอร์ตัวอักษร
5. ปืนกา
6. กรรไกร

ขั้นตอนการประดิษฐ์ดังนี้

1. ตัดสติกเกอร์ตัวอักษรที่กระเป๋าเก็บความเย็นตามแบบที่กำหนดไว้ เพื่อระบุให้ผู้ป่วย
2. ใส่กล่องลงในกระเป๋าเก็บเย็นและขนบข้างด้วยเจลเย็น (Ice Pack)
3. ทดลองใช้งาน ติดตามผลตั้งแต่เดือน มกราคม – เดือน กรกฎาคม 2569
4. เก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจตัวนวัตกรรม กระเป๋าเก็บความเย็นสื่อรัก

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ลำดับ	รายละเอียด	เดือน							หมายเหตุ
		ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	
1.	ประชุมทีมวิเคราะห์สภาพปัญหา	↔							
2.	สืบค้นข้อมูล	↔							
3.	ออกแบบและสร้างนวัตกรรม	↔							
4.	ทดสอบนวัตกรรม	←					→		
5.	สรุปประเมินผล							↔	

ขั้นตอนการประเมินผล

แบบสอบถามเกี่ยวกับการความพึงพอใจใช้กระเป๋าเก็บความเย็นสื่อรัก

เครื่องมือที่ใช้ในนวัตกรรม

1. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำนวัตกรรม

กระเป๋าเก็บความเย็น

กล่องพลาสติก

เจลเย็น (Ice Pack)

สติ๊กเกอร์ตัวอักษร

ปืนกาว

กรรไกร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ต่อการใช้
นวัตกรรม “กระเป๋าเก็บความเย็นสื่อรัก” โดยคะแนนที่ได้รับจะนำมาวิเคราะห์และแปรผลเป็นร้อยละ

ผลการดำเนินการ (การทดสอบประสิทธิภาพสิ่งประดิษฐ์)

ผลการดำเนินการ (การทดสอบประสิทธิภาพสิ่งประดิษฐ์) จากการพัฒนารูปแบบนวัตกรรม โดยเริ่มจากการประชุมทีม วางแผนและดำเนินงานตั้งแต่เดือนมกราคม จนถึงสิ้นสุดการเก็บข้อมูลในเดือนกรกฎาคม 2569 พบว่า ซึ่งหลังจากใช้นวัตกรรม “กระเป๋ากักความเย็นสื่อรัก” สามารถเก็บอุณหภูมิได้ 8-13 องศาเซลเซียส พบว่าจากการวัดความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยทารกแรกเกิดป่วย มีความพึงพอใจด้านความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับต่อการใช้งานมากที่สุด เจ้าหน้าที่หอผู้ป่วยทารกแรกเกิดป่วยจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 พึงพอใจในความสะดวกในการพกพาและการใช้งานจริงของนวัตกรรมมากที่สุด ร้อยละ 85.50 พึงพอใจในความสะดวกในการพกพาและการใช้งานจริงของนวัตกรรมมาก ร้อยละ 14.50 พึงพอใจต่อความเหมาะสมของขนาดและรูปแบบการดีไซน์ของนวัตกรรมมากที่สุด ร้อยละ 65.60 พึงพอใจความเหมาะสมของขนาดและรูปแบบการดีไซน์ของนวัตกรรมมาก ร้อยละ 24.5 พึงพอใจความเหมาะสมของขนาดและรูปแบบการดีไซน์ของนวัตกรรมปานกลาง ร้อยละ 9.9 ส่วนความพึงพอใจประสิทธิภาพในการรักษาความเย็นของกระเป๋านวัตกรรมมากที่สุด ร้อยละ 60.68 พึงพอใจประสิทธิภาพในการรักษาความเย็นของกระเป๋านวัตกรรมระดับมาก ร้อยละ 25.5 และพึงพอใจประสิทธิภาพในการรักษาความเย็นของกระเป๋านวัตกรรมระดับปานกลาง ร้อยละ 13.82

ตารางผลการดำเนินงาน

ความพึงพอใจในการใช้งาน “กระเป๋ากักความเย็นสื่อรัก”	พอใจมากที่สุด	พอใจมาก	พอใจปานกลาง	พอใจน้อย	พอใจน้อยที่สุด
ประสิทธิภาพในการรักษาความเย็นของกระเป๋	60.68%	25.5%	13.82%	-	-
ความเหมาะสมของขนาดและรูปแบบการดีไซน์	65.60%	24.5%	9.9%	-	-
ความสะดวกในการพกพาและการใช้งานจริง	85.50%	14.50%	-	-	-
ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับต่อการใช้งาน	100%	-	-	-	-

ประโยชน์/การนำไปใช้

กระเป๋ากักความเย็นสื่อรัก ทำให้บิดามารดา รวมทั้งญาติสามารถนำมาใช้ทดแทนกล่องโฟม หรือกระติกน้ำแข็งได้ มีความสะดวกสบาย ง่ายต่อการใช้งานและในการพกพา เนื่องจากมีขนาดกระทัดรัด หากต้องการความสวยงามของกระเป๋ สามารถนำผ้าไปสกรีนลายก่อนการตัดเย็บ

แบบสอบถามความพึงพอใจ นวัตกรรม “กระเป๋เก็บความเย็นสื่อรัก”
งานทารกแรกเกิดป่วย โรงพยาบาลศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี

1. ตำแหน่ง

- ☐ พยาบาลวิชาชีพ ☐ พยาบาลเทคนิค
☐ ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่อนามัย ☐ พนักงานงานอาคารสถานที่

2. ประสบการณ์ทำงาน.....ปี

3. ความพึงพอใจการใช้งานนวัตกรรม “กระเป๋เก็บความเย็นสื่อรัก”

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่านมากที่สุดเกณฑ์การให้
คะแนน: 5 = ดีมาก | 4 = ดี | 3 = ปานกลาง | 2 = ไม่ดี | 1 = ไม่ดีมาก

ข้อที่	รายการประเมิน	5	4	3	2	1
1	ประสิทธิภาพในการรักษาความเย็นของกระเป๋า					
2	ความเหมาะสมของขนาดและรูปแบบการดีไซน์					
3	ความสะดวกในการพกพาและการใช้งานจริง					
4	ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับต่อการใช้งาน					
รวม						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

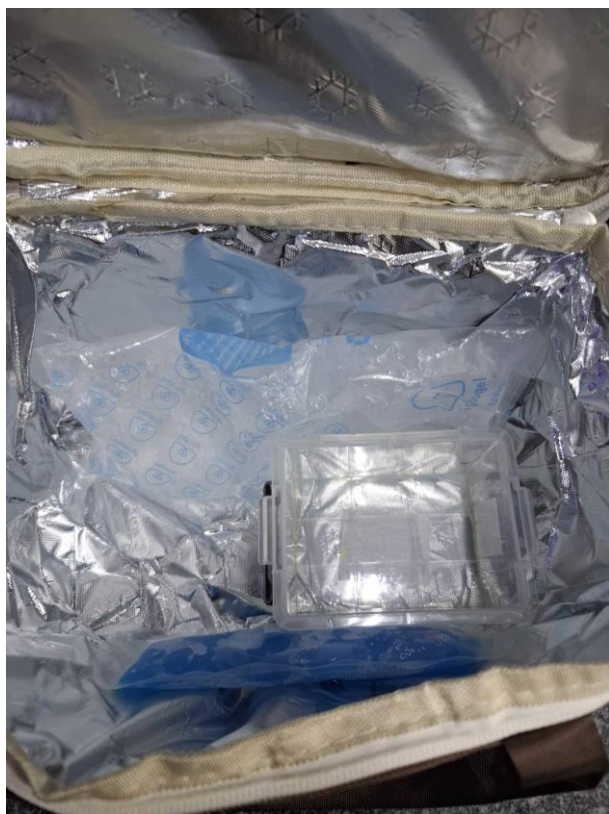
.....

.....

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization. Breastfeeding. Retrieved 1 January 2026, Available from : www.who.int/topics/breastfeeding/en
2. UNICEF 2566. Infant and young child feeding. Retrieved 1 January 2026, Available from: <https://data.unicef.org/topic/nutrition/infant-and-young-child-feeding/>
3. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2565. รายงานผลฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักสถิติแห่งชาติ; 2566. กฤษฎาภรณ์ ลบบำรุง, ทิพย์วัลย์ ดารามาศ, จริญญา วิริยะศุกร. ผลของการให้โคลอสตรัมทางปากต่อระดับอิมมูโนโกลบูลินเอในทารกเกิดก่อนกำหนด. โรงพยาบาลรามารามิบัติพยาบาลสาร 2562; 25(1):16 - 28.
4. กรมอนามัย. สื่อมัลติมีเดียกรมอนามัย “น้ำนมแม่” ประโยชน์แท้จากธรรมชาติ [อินเทอร์เน็ต]. 2561 [เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2569]. เข้าถึงจาก :URL:<http://multimedia.anamai.moph.go.th/helpknowledge/benefits-of-breastfeeding>.
5. ดาริน ด่านเทศ. ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียสำหรับหญิงตั้งครรภ์ทำงานนอกบ้านต่อเจตคติและความตั้งใจเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว. [วิทยานิพนธ์]. ชลบุรีมหาวิทยาลัยบูรพา; 2559
6. นางสาวรณัญญา มุลธิโต, นางสาวสุดคณิง เจริญพารากุล. กระเป๋านมแม่สื่อรักสู่ลูก. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 1 มกราคม 2569]. เข้าถึงจาก :URL:<https://www.hospital.tu.ac.th/ndtuh/upload/addsome/files/202203241512371.pdf>

ภาคผนวก
ภาพนวัตกรรม “กระเป๋าเก็บความเย็นน่ารัก”

ภาพนวัตกรรม “กระเป๋าเก็บความเย็นสื่อรัก” หลังใช้งาน

